

Fortiden vender tilbage *i sandhedens tjeneste* *grim og uvelkommen*

Det afsluttede og entydige tilfredsstillende behov for sikkerhed i erkendelsen. Naturvidenskabernes kausale forklaringer kommer os i møde, ved at lade genstanden for erfaring gå op i årsag- virkningsrelationer med muligheden for at slutte entydigt fra fortid til fremtid. Det er samfundsvidenskaberne blevet fristet af, hvor de har gjort den klassiske form for naturvidenskabelig determinisme til deres erkendelsesteoretiske ideal.

De deduktive matematisk- mekaniske former for determinisme står således som erkendelsesteoretiske og ontologiske idealer for samtidens økonomiske mainstreammodeller. Økonomien figurerer, både for videnskaben om økonomien men også i resten af samfundet, som det, samfundet kan forklares ud fra i klassisk deterministisk forstand¹.

Kvantificerede optegnelser over mere eller mindre abstrakt indikerede økonomiske faktorer er indholdet i mainstreammodellernes ligninger. Med dem forsøger økonomerne at foregribe udviklingen som fortidens forlængelse.

Forskellige tiders kvalitative sociale tilstande søges relateret til hverandre i de matematiske modeller. Modellerne bygges op af abstraktioner, variable, der sættes ind som repræsentanter for økonomiske faktorer, og der regnes på deres indbyrdes betydning for hinanden og økonomien i sin helhed. Troen på – at modellerne repræsenterer nærmest a-tidslige lovmæssigheder – behersker den samfundsforståelse, som knytter sig til mainstreammodellerne. Troen på, at modellerne kan udvikles, så de afslører en nærmest triviell og mekanisk indre markedsmæssig nødvendighed, er udbredt.

Det moderne samfunds erkendelsesteoretiske ikon, Immanuel Kant, arbejdede med distinktionen mellem apriori og aposteriori erfaringer. Han delte erfaring op om det ubetingede af tid og sted, og anden erfaring, som betinget af tid og sted. Problemet for ham og andre består i at komme fra det ene til det andet, og at indtegne selve distinktionen i forhold til sig selv, uden at ende op i paradokset. Behovet for den absolutte og atidslige erkendelse har det med at manifestere sig i tid og sted, dvs. på baggrund af forudsætninger, der ikke svarer til idealet.

¹ Det er et kritikpunkt, som fremføres internt blandt fagøkonomer, at mainstreammodellerne forsimples virkeligheden, at de på videnskabelig illegitim vis orienterer sig som om at virkeligheden kunne forklares ud fra trivielle deterministiske modeller (post-keynesianisme). Systemteorien og andre mere organiske forklaringsmodeller har påpeget at økonomien som socialt system ikke kan reduceres til et trivielt fænomen eller kumulative matematisk beregnede og formelle værdier. Knap så hårdkogte materialister af marxistisk dialektisk tilsnit er ligeledes eksponenter for en kritik, der påpeger den klassiske determinismes utilstrækkelighed i forhold til det at kunne redegøre for så komplekst et fænomen, som det økonomiske system.

De atidslige og evige sandheder var og er uhelbredeligt knyttet til de alt for timelige og lokalt funderede iagttagere. Derfor er de atidslige love, tankeslottet, som også moderne mainstreammodeller bygger på, aldrig blevet til andet end et mere eller mindre konstruktivt ontologisk postulat. Den afsluttede og absolutte erkendelse er således aldrig indtruffet. Forsøgene på at nå den er typisk endt op i alt andet end det ønskede.

Ontologien har det med at sætte sig igennem bag om ryggen på iagttageren, fx på mainstreamøkonomerne, når de dogmatisk holder fast i, at modellerne ikke er ubrugelige, uanset hvor galt de er gået af udviklingen. Modellernes forfejlede prognoser for udviklingen undskyldes bl.a. med, at det er verden, der ikke er god nok til økonomien, hvor andre er mere tilbøjelige til at påstå, at det er modellerne, som ikke duer. Ude fra ser det ud som om, at økonomernes ontologi bag om ryggen på dem har dikteret dem deres essensmytologiske tro på markedets iboende og atidslige egenskaber, og som om, at de kun afslører deres ideologi, tro, når de hævder, at det kun er et spørgsmål om tid, før modellerne er så gode, så man kan reducere fremtiden til fortiden ud fra dem.

Man bestræber sig på at bevare troen på de kummulative udtryk for udviklingen, både implicit og eksplicit, frem for at tage udgangspunkt i den bredere realitet, som modellerne alligevel aldrig kan erstatte. Det, der figurerer som målet i økonomisk forstand, det som kan adderes op i de kvantitativt angivne og kummulative udtryk, tal for omsætning og overskud, forsøges reddet som videnskabeligt gyldige og objektive udtryk for værdi og mål for udvikling. Vækstens virkelige pris, omsætningen af systemets eksterne mulighedsbetingelser, økologisk sammenbrud og psykosocial dysfunktion og mangel på funktion i det hele taget, meningsløs destruktion af livsbetingelser alene for den økonomiske vækst skyld, alt det er fortrængt fra modellernes virkelighed, eller det opregnes som konsekvenser, der kan kompenseres for med de akkumulerede økonomiske værdier. Den økonomiske vækst figurerer som meningen med livet i det hele taget, eller som det der udgør livets ultimative forudsætning.

De formelt angivne mål for vækst og udvikling i økonomisk forstand indgår som fast inventar på alle den sociale selvbeskrivelses niveauer. Fagfolkene bag modellerne har overtaget den position, som fortidens shamaner havde blandt naturfolk, og står der i dag sammen med andre nutidige religiøse ledere. Det faktum, at et orienteringsmønster, forklædt som videnskab, har overtaget den måde, som man ser sig selv på, er et sygt fremskridt. For at se det, må iagttageren distancere sig fra den økonomiske tænkning, dvs. se på økonomien frem for blot at tænke økonomisk.

Modellernes svigt i forhold til den opgave, de er skabt for at løse, undskyldes fx med, at de endnu ikke er komplekse nok i forhold til virkeligheden, eller fx med det, at det økonomiske system forstyrres af fremmede og alt for uøkonomiske faktorer. Livet er ikke økonomisk nok til økonomien, troens genstand, som den manifesterer sig for de sande skabere, de troende som bærer og skaber troens genstand for sig, i det indre øje.

De troende tror, at markedet med dets lovmæssigheder kan forudsiges, hvis bare det overlades til sig selv.

- De tror på, at markedet, overladt til sig selv, vil føre frem til det optimale i økonomisk forstand, det de beskriver som strukturel ligevægt; et andet udtryk for markedet, der realiserer sig som identisk med eller forudsætningen for samfundets ultimativt gode tilstand.

- De troende hævder, at markedet under de rette omstændigheder er garantien for udviklingen frem mod et maksimum af økonomisk omsætning og vækst, der vil gavne flest muligt og dermed føre til den bedste af alle verdener.

- De har aldrig forstået, at det kan være markedet, der ikke er godt nok til verden.

- De har vendt det hele på hovedet.

- Realitetens økonomi er ikke økonomernes realitet.

Med fortællingen om dette trosindhold har vi grundstrukturen i den moderne verdens mest udbredte ideologi. Denne tro, ideologi, er så massivt til stede i den sociale selvbeskrivelse, at mediemedarbejdere, politikere og ikke mindst økonomer mangler distance til at kunne reflektere over fænomenet og sin egen rolle i spillet. Man er med andre ord blind for de sociale processer, offer og bøddel i de kognitive og praktiske sociale processer.

Målet skygger for livet, fordi man lader opmærksomheden gå op i de formelle målsætninger, modellernes abstrakte mål for udvikling, vækst i isoleret økonomisk forstand, hvorfor den mere funktionelle opmærksomhed mangler i forhold til en virkelighed, der udspiller sig omkring bestræbelserne på at leve op til de abstrakte målsætninger. Man sparer fx sammen til alderdommen, for så til sidst at måtte indrømme, at livet blev ofret i en slags forberedelse på det.

Formålet, den økonomiske vækst er alt. Vejen til det er intet i økonomisk forstand. Livets øje lukker sig med den fattige formålmæssighed for øje, dvs. om bestræbelsen på at nå resultatet på bundlinien, det som mainstreammodellerne kan regne på, uden at forstå den sande pris. Men sådan som verden udfolder sig, og muligheden for at lukke verden ude slipper op, så må de troende indrømme, at processen har ført til nogle helt andre kvaliteter, end det man fokuserede på.

Tysk økonomi buldrer der ud af. Men 6 millioner fuldtidsansatte i tysk økonomi kan ikke ernære sig selv, og de rige er bare skindøde oldinge. Randstaterne i EU er håbløst forgældede og plages af op til 75 % ungdomsarbejdsløshed, forpestet socialt og fysisk miljø.

Alverdens kreditorer har alt til gode, men intet meningsfuldt at bruge sine penge på. Resten af verden skylder dem fremtiden, som går under for udviklingen. Vindernes succes er ikke tabernes succes. Den store fortælling passer simpelt hen ikke.

For de troende er det aldrig deres genstand for tro, der er noget galt med. Det ville være gudsbespottelse.

Markedet er det uanfægtede gode, nodalpunktet, som de professionelle italesættende performer ud fra, når de iscenesætter deres virtuelle realitet. Stort set alle medier og politiske partier taler om vækst. Ingen vil vide af, hvad den dækker over.

Grænsen mellem troens genstand og alt andet må opretholdes af hensyn til troen selv. Hvis økonomien går ad helvede til, og utopien fortoner sig stadigt længere ude i horisonten, så er det verden og dens alt for mange beboere, der er problemet. Det er aldrig markedet selv, men menneskene og naturen der er problemet.

De mest økonomiskes økonomiske succes er som følge af markedets lovmæssigheder den eneste garanti for udviklingen mod det bedre. Det er de uproduktive, der er ikke gode nok til markedet, aldrig markedet, der er noget galt med.

Naturen med dens entropilov tilhører det økonomiske systems omverden. Den er uden for, lige som de arbejdsløse og uformuende.

Markedet skal bruge laventropi, dvs. energi. Produktionen såvel som alt andet i universet bygger på termodynamikkens udemokratiske love. Der er tale om en højere nødvendighed, som markedet ikke kan komme uden om, dvs. noget som udgør markedets eksterne mulighedsbetingelser. Termodynamikken kan ikke udryddes på samme måde som bistandsklienter og fattigrøve eller alle de andre uproduktive livsformer, der er gået under for udviklingen.

Kapitalapparatet kan beskrives som økonomisk orden, økonomisk produktiv organisering, skabt på baggrund af potentialet for organisering af orden, økonomisk konstruktiv struktur. Det falder inden for økonomernes realitet.

Kapital og arbejdskraft kan ses som to sider af det samme: I naturvidenskabelig forstand knytter arbejdsevnen sig både til energi og menneskelige ressourcer. Evnen til at skabe hviler på allerede mere eller mindre organiserede potentialer for at organisere orden. Det er yderst begrænset, hvad økonomien kan bruge i sin orden, lige som vi andre kun har begrænset nytte af økonomien.

Kapitalapparatet er således struktureret ordnet produktionspotentiale. Økonomisk orden – dvs. laventropi i termodynamisk forstand – er skabt på bekostning af andre former for fysisk social orden; Det koster orden, energi, at skabe orden.

Det økonomiske system har et gigantisk forbrug af energi, fossilt brændsel. Den uorden, som skabes i miljøet, global opvarmning, ødelæggelse af naturligt givne livsbetingelser og af sociale relationer, er prisen for økonomisk vækst, forbrug af orden førende til uorden. Prisen kan ikke gøres rent op i penge. Den kvalitative udvikling, som den økonomiske vækst også fører med sig, den kan slet ikke reduceres til resultatet på bundlinien. Det handler om mere end økonomi. Det handler om realitetens økonomi, hvor økonomerne har nok i deres egen.

Den dybere forståelse for det moderne samfunds potentialer, også i økonomisk forstand, må nødvendigvis tage udgangspunkt i fysikkens grundlæggende lovmæssigheder. Spørgsmålet om energisikkerhed trænger sig på i den stort anlagte sociale selvbeskrivelse, fordi det også viser sig i økonomisk forstand. Både økonomer og politikere forstår det som en uomgængelig og umiddelbar betingelse for den økonomiske udvikling. Så meget har man forstået, det falder inden for økonomernes og politikernes realitet.

Af hensyn til markedets funktion, så må omverdenen tugtes til at yde sit til økonomien. Økonomien skal have sin olie, arbejdskraft, evne til selvorganisering. Verden må, for at være god nok til økonomien, bringe disse ofre. Og hvis klimaet så går amok, som følge af afbrænding af fossile brændsler, så er det klimaet, der ikke er godt nok til markedet, lige som det falder de troende bekvemt at beskrive de 3 milliarder underbeskæftigede på planeten jorden som værende ikke gode nok til markedet.

Det er markedsfundamentalismens bud, strukturen i den store fortælling om at tugte verden, så den kan blive god nok til de troendes frie marked.

Når italesættere her til lands er gået på kompromis med stort set alle krav om almindelig anstændig omgang med sandheden, siden nullerne tog over ved det tredje årtusinde efter Kristi fødsel, så skyldes det bl.a. hensynet til det økonomiske systems behov for energi; Saddam Hussein var en forhindring for den daværende selvbestaltede globale ordensbetjents og økonomisk førende militære supermagt i dennes bestræbelser på at få fat i verdens næststørste forekomst af olie. Derfor blev Irak bombet tilbage til stenalderen. Resultatet blev dog ikke olie til økonomien, men en supermagt smurt ind i blod, tabt politisk legitimitet og økonomisk nedtur.

Anders Fogh Rasmussen løj om begrundelsen for krigen. Samtlige danske medier deltog i løggen. De uhellige alliancer mellem de tre første og den fjerde statsmagt afslørede sig dermed som ekstremt destruktive særinteresser. Det har deres kaskader af spin siden ikke formået at dække over. Med spin, sat i verden for at dække over spin, fanges medierne ind af sine egne efterladenskaber, fortidens synder fremstilles i alt andet end sandhedens tjeneste.

Bestræbelsen på at beskrive sine interesser som identiske med de sandt almenmenneskelige interesser forlænger sygdommen. Den afsluttede og entydigt sande forklaring på udviklingen forsvinder i forsøget på at fremstille noget der ligner.

Markedets atidslige love smelter sammen med medierne og de økonomiske præsters tilbedelse i af en sandhed, der er sin egen diametrale modsætning. Anders Fogh Rasmussen gjorde, hvad han kunne som statsminister, og han fortsætter som generalsekretær for den Nordatlantiske forsvarspagt. Lige som Bjørn Lomborg er han sikkert en af verdens mest betydningsfulde mænd. Fortegnet, som målet for deres betydning skal have, skifter karakter alt efter hvilken position iagttageren af denne betydning indtager. Sådan er det med den eksistentiel-

le frihed. Friheden er mere end det frie markeds markedsværdi, surt for økonomernes realitet, men potentielt bedre for sandheden om markedets sande værdier.

Krigen i Mellemøsten var en forbrydelse mod national og international lov, samt alle de uskrevne og mere humane af slagsen. Resultatet viser sig som det helvede, der udfolder sig i Mellemøsten her i begyndelsen af juni måned 2014. Irak er i krig med sig selv. Befolkningerne i regionen er materielt og mentalt bragt der ud, hvor fremmede magter ikke længere er i stand til at afbøde for konsekvenserne af det, som de har sat i gang her.

Regionen omkring Irak er ude af kontrol. Olieeksporten til verdensøkonomien trues, godt for klimaet, mindre godt for økonomien. De gamle religiøst identificerede modsætninger markerer konflikten parter over hele Mellemøsten, men forklaringen på blodsudgydelserne er den menneskelige ydmygelse, som fremmede magter må bære sin del af ansvaret for.

Bestræbelserne på at tvinge Ukraine til at vælge side mellem øst og vest er et andet eksempel på forræderi, begået af både Rusland og EU. Borgerkrigen i Ukraine er det naturlige og nødvendige resultat af ydre magters forsøg på at vinde landet over på sin side, ikke de russiske separatisters alene, sådan som vore italesættere hævder.

Tysk industri har erklæret sig parat til at gå med i sanktioner mod Rusland som straf for russernes andel i konflikten, selv om man står til at miste eksportindtægter for op til 600 milliarder kroner om året.

21 % af det tyske energiforbrug dækkes via import af fossile brændsler fra Rusland.

Det kan alt sammen tages som bevis på, at beskedenhed, nedsat forbrug af ressourcer og energi ville have ført til en mere kvalitativ god og sikker udvikling. Det er dog en sandhed, som ikke passer ind i modellerne, som verden beskriver sig ud fra. Her tæller kun hæmningsløs økonomisk vækst, uanset prisen.

Vestens ledere har altid beskrevet deres særinteresser som identiske med de sande almeninteresser. De har under dække af den store moderne fortælling været med til at smadre rigtigt meget i det godes navn, dvs. af hensyn til deres bundlinie, som aldeles ikke kan identificeres med den sande almeninteresse.

Udviklingen viser det med det, som medierne ikke kan reducere til markedseks-terne og illegitime faktorer i forhold til deres gud, dem selv og markedet.

Det globale klima gisper primært som følge af de økonomisk højtflyvendes svineri med fossilt brændsel. (resultatet af de højtflyvendes succes)

0,14 % af verdens befolkning sidder ifølge TJN på 80 % af verdens økonomiske rigdomme. Det er ren propaganda at beskrive de få succes som alle andres.

7 milliarder mennesker på jorden er muligvis for mange. Men hvis man skal afskaffe nogle af dem, så burde det være dem, der sidder på 80 % af forbruget. Uden netop dem, så ville der være rigeligt til de resterende. Men medier og politikere i øst og vest identificerer sig med de få.

Det brænder i Mellemøsten og Ukraine, først og fremmest på grund af de få, der har svunget sig op ved den store fortælling, løgner om dem og deres betydning for udviklingen på det hellige markeds betingelser.

Problemet er ikke, at verden ikke er god nok til markedet, men at de få har haft held med at beskrive verden, som om de var for gode til verden sammen med deres udgave af det fri marked.

Fortiden står her, i sandhedens tjeneste, grim og uvelkommen som afsløringen af den store fortælling som den store løgn.